

Klinika adiktologie

1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice

Univerzita Karlova v Praze

Farmakologická podpora při léčbě závislosti na pervitinu

Jakub Minařík

Psychoaktivní léky 2020, Praha, 27.10.2020

Grantová afiliace: PROGRESS PSYCHOLOGIE Q06/LF1, Specifický vysokoškolský výzkum, č. grantu: 260500.

1. Diagnostické okénko
2. Látky s potenciálně příznivým efektem
  1. Antidepresiva
  2. Léčiva na ADHD
  3. Antiepileptika
  4. Antipsychotika
  5. Agonisté
3. Metylphenidát

1. Diagnostické okénko

Stavy spojené s abusem

- Abusus pervitinu
- Závislost na pervitinu
- Stavy po vysazení
  - Craving
  - Stavy únavy
  - Selhání v sociálních rolích
- Komplikace
  - Toxické psychózy

Psychické a tělesné komplikace

- Duální diagnózy
- ADHD
- Afektivní poruchy
- Psychotické poruchy
- Únavový syndrom
- Narkolepsie
- Poruchy cirkadiánního rytmu

2. Látky s potenciálně příznivým efektem

Antidepressiva

- Řešení depresivních stavů a propadů nálady, případně nespavosti
- Mají podpůrný efekt

- Bupropion
- SSRI
- Trazodon

Léčiva na ADHD

- ADHD je velmi častá komorbidity
- Psychostimulancia poruchu upravují
- Často je léčba ADHD kauzální

- Atomoxetin
- Metylphenidát

Antiepileptika, stabilizátory nálady

- Stabilizační efekt na náladu, vliv na úzkostné stavy
- Podpůrný efekt při terapii

- Lamotrigin
- Pregabalin
- Gabapentin

Antipsychotika

- Odstranění komplikací, toxických psychoz
- Poruchy spánku
- Stabilizace nálady

- Risperidon
- Olanzapin
- Quetiapin

Agonisté

- Mohou být náhražkou nelegálních drog (jedná se v podstatě o substituci)
- Příznivě působí na ADHD
- Pomáhají se stavy únavy
- Vysazení rozprostřou v čase
- Mohou pomoci v sociálním fungování

- Metylphenidát (Ritalin®, Concerta®)
- Amfetaminy, u nás nedostupné

- **Problematický průkaz účinnosti**
  - Protože nejde jen o efekt farmaka, ale celou intervenční strategii
  - Studie se často soustředí jen na efekt farmaka v čase týdnů (protože prokazují jeho efekt)
  - Motivace k účasti ve učení bývá jiná než v léčbě
- S EBM často nepracujeme jak máme – ona má totiž 3 nohy, my se omezujeme jen na tu 1.
  1. Nejlepší důkaz v databázi
  2. Zkušenost lékaře, nebo terapeuta
  3. Individualita pacienta

3. Metylphenidát

[HTTPS://SNNCLS.CZ/2020/04/15/FARMAKOLOGICKY-ASISTOVANA-LECBA-ZAVISLOSTI-NA-PERVITINU/](https://snncls.cz/2020/04/15/farmakologicky-asistovana-lecba-zavislosti-na-pervitinu/)

Methylphenidati hydrochloridum

RITALIN® a CONCERTA®

- Psychostimulans - stimulace je výraznější v mentální, než motorické oblasti
- Indikace dle SPC: ADHD, narkolepsie
- Doporučená dase u dospělých: obvykle 20-30 mg denně, max. denní dase 60 mg
- Biologická dostupnost 30%, T1/2 2 hodiny
- Mechanismus účinku: vlnění na dopaminergní (DA) transportér a tím blokáce re-uptake DA (také NA)
  - X metamfetamin blokuje re-uptake a facilituje uvolnění DA a NA z presynaptických dep.
- Nežádoucí účinky: vzestup tlaku a pulsu, bolesti hlavy, nevolnost, sucho v ústech, poruchy spánku
  - V terapeutických dávkách je toxická psychosa téměř vyloučena
- U dospělých nehrazena ze ZP, náklady 500-1500 Kč/měs.

Cíle substituční léčby

(Standard substituční léčby, Věstník MZČR 3/2008)

- Udržení nebo zlepšení psychického a somatického stavu,
- ukončení rizikových způsobů aplikace návykových látek,
- snížení nebo ukončení užívání nezákonných návykových látek,
- snížení nebo ukončení rizikového chování při užívání návykových látek,
- omezení nebo ukončení kriminálního chování
- zlepšení sociálních vztahů, případně
- příprava pro zahájení léčebného režimu, vedoucího k detoxifikaci a abstinenci bez užívání substitučních látek.

Vstup a sledované parametry v jejím průběhu

- Medicínské zhodnocení
  - CVS (TK, puls, EKG, Zátěžové EKG)
  - Laboratorní testy (jaterní soubor, infekce, štítná žláza)
  - Sledovat výšku, hmotnost (BMI)
  - Psychiatrické vyšetření zaměřené na komorbidní duševní onemocnění

Adiktologické a sociální zhodnocení

- Stav pacienta na vstupu a v průběhu
  - Jedna látka, nebo více látek
  - Délka a typ užívání
  - Pozice na systému změny, motivace
- Sociální kontext
  - Bezprostřední okolí, stabilita zázemí
  - Zájmy záliby
  - Pozice na trhu práce
- Určení strategie a revize v průběhu
  - Čeho bychom vlastně chtěli dosáhnout?
  - Dosahujeme toho?
  - Nemáme změnit strategii?

Vlastní péče

- Je potřeba se pohybovat někde v systému komplexní substituční léčby
- Je třeba být trpělivý
- Pacienta doopravdy provázet a aktivovat jednotlivé části systému dle potřeby.
- Spoléhat se na lék a lékaře je nesmysl

Úspěšní klienti

- Velikost dávky je zcela individuální
  - Expertem na stanování dase je klient sám, nejdůležitějším měřítkem je jeho subjektivní pocit
- Duševní komorbidita zvyšuje pravděpodobnost dobré odpovědi na léčbu
  - Zvláště ADHD, ale také dystymie a depresivní porucha
  - Důsledná léčba komorbidních duševních onemocnění je nezbytná
- I dosažení jen částečné abstinence považujeme za úspěch
  - Za klíčovou považujeme sociální integraci a zvýšení kvality života
  - S problémy jsme se setkali nejčastěji v souvislosti s abusem alkoholu;
  - Relaps metamfetaminem obvykle nepřinesl zhoršení klinického stavu
- Nejvýznamnější změnu jsme zaznamenali v oblasti sociální stabilizace a sociální integrace klientů, subj. pak i ve zlepšení kvality života, omezení abusu dalších látek, omezení kontaktů s jinými UD

Neúspěšní klienti

- Nejčastějším důvodem vypadnutí byl nedostatečný efekt
- U všech bylo užívání metamfetaminu doprovázeno další závislostní problematikou
  - paraelní abusus alkoholu či jiných drog
  - patologické hráčství
- Klienti této skupiny užívali metamfetamin typicky nárazově, v kratších jízdách a ve větších množstvích
  - Efekt kontinuální stimulace hodnotili jako spíše nepříjemný a nedostatečně tlumil chuť na nárazové užití metamfetaminu
  - Na jejich styl užívání se hodí popis: „O víkendu pořádně zapařit a jít zase dál.“

Děkujeme za pozornost

Klinika adiktologie

1.LF UK a VFN v Praze

Apolinářská 4

128 00 Praha 2

jakub.minařík@lf1.cuni.cz